

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 un an ..... 20 cor.
 6 an ..... 10 cor.
 12 an ..... 5 cor.
 o lună ..... 2 cor.
 Neri de Duminică pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și inserți-
 unile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Contra românismului.

II.

Monarchia noastră, ca mare putere, ca
 garantă a păcii și susținere *status-quo*-ului
 Peninsula-Balcanică și însărcinată (împre-
 ună cu Rusia) a priveghia asupra introdu-
 erii reformelor corespunzătoare timpului și
 condițiilor din Macedonia, în primul rând
 este chemată a sprigini tendințele firești și
 legitime ale tuturor neamurilor din acea țară.

Monarchia noastră însă, de un timp în-
 pace e rău bântuită de boale parlamentare.
 Cât prin mediul acestor boale s'au stre-
 curat și se strecoară veleități și tendințe cu
 tulburare interesului păcii, contrare inte-
 resului Turciei, contrare drepturilor neamu-
 lor acelei țări și chiar a monarchiei noastre.

Orbia soviniștă maghiară a inventat, în-
 afară de «idealul» unei Ungarii maghiare,
 în punct de vedere etnic, o potență a a-
 celei utopice: imperiul maghiar în Orientul
 european!

Și deputatul sâcuiesc, Ugron Gábor, —
 acela care plănuiase oare-când înființarea unei
 Uniuni franco-ruse în Ungaria și preconisase
 planul unei politici ungurești rusofile — în-
 tu'un acces de soviniștă grandomanie în-
 terpează pe ministrul de externe, contele
 Goluchowsky, în ședința delegațiunii, dela 4
 februarie, asupra organizării de misiuni ca-
 tolice-maghiare în Peninsula-Balcanică — pen-

tru propagarea și întărirea maghiarizmului în
 imperiul turcesc.

Contele Goluchowsky a răspuns, fer-
 entului sovinișt, într-un mod de tot discret, de-
 clarând că răspunsul său e «foarte confi-
 dențial» — cum se spune într-o notiță alut
 «Budapesti Hirlap» dela 5 februarie, — așa
 că din acel răspuns prin presă nimic n'a
 transpirat...

E semnificativă această apariție, și cu
 atât mai mult trebuie, să fie luată în cum-
 pană, cu cât vedem într'însa tendința de-a
 împinge anarhia provocată de violența so-
 viciștilor opoziționali maghiari acasă, și în do-
 meniul politicii externe, pentru a compro-
 mite înalte interese — pentru a aduce poate
 bulgarismul sarafofian la modă, pe o scară
 mai întinsă?

Nu ne surprinde însă această manifes-
 tație spontană anti-română a sovinișmului
 maghiar: — dar ne-a surprins opozițiunea
 unui similar — ideal, de întoarcere la «maica
 Roma» eșit din rostul unor frați, de un singe
 cu noi și cu Românii-macedoneni.

*

Lucru ciudat! de odată cu interpelația
 lui Ugron în delegațiune, «Unirea» din Blaj
 se ocupă, în numărul său 4-9, de catolici-
 sarea sau unirea Românilor din Macedonia
 cu biserica Romei.

Aceasta le-ar mai trebui fraților nostri
 dela Pind!

Nu e destul că suntem noi, Românii
 de sub coroana Sfintului Ștefan, despartiiți
 în ortodocși și uniți?

Nu au îndurat destule greutăți și sule-
 rințe părinții și moșii noștri din cauza a-
 cestei desbinări a neamului?

Cetească domniul dela «Unirea» cărțile
 d-lui Dr. Bunea, și vor vedea și înțelege, ce
 mare primejdie, ce nefericire, ce dezastru
 merge alături cu propaganda proselitistă.

Și să nu uităm profeticele cuvinte ale
 poetului: «Cel-ce își lasă legea, își pierde
 neamul său!»

Dar să luăm istoria mare de martor,
 papalitatea falnicului regat polon? L'a măn-
 tuit din pierzare? O, nu! El a dispărut, ca
 o împărăție din povești...

Polonii din Prusia, sunt ajutați de ca-
 tolicism contra germanisării? Rutenii din
 Ungaria sunt scăpați de maghiarizare?

O, nu! Nici-de cât!

Atunci, ce ar căuta biserica Romei în
 Balcani? Să spargă un neam întreg și uni-
 tar în credință? Să învrăjbească pe cei-ce
 n'au încă biserică națională, pe Români?

Ce tristă armonie, între «Unirea» și
 Ugron!...

Și când vor să «mântuie» neamul ro-
 mânesc din Macedonia, aceste triste figuri?

Atunci când chemați nu sunt la aceasta,
 competenți nu sunt, destoinici nu sunt, —
 dar de loc nu sunt!

*

Confrății noștri din Blaj ar face mult
 mai bine, dacă nu s'ar amesteca în ches-
 tiuni, a căror rezolvare nu este în putința
 noastră.

Academia Română.

Raportul asupra lucrărilor făcute în
anul 1903—1904.

În ziua deschiderii sesiunii ordinare anuale
 Academiei Române, dl. Dimitrie A. Sturdza, se-
 cretarul general perpetuu al savanței adunări, a
 citit un raport foarte amănunțit asupra lu-
 crărilor Academiei în anul 1903—1904.

Raportul începe prin următoarea constatare.

Domnilor colegi,

„Se împlinesc 38 de ani, de când prevedința
 creșterii țării noastre o soartă nouă. Pusă sub că-
 lăuzirea unui Domnitor înțelept și viteaz, Țeara
 românească a intrat pe o cale de transformări
 în ce în ce înălțătoare. Nimenea dintre noi nu
 ar fi închipuit, cu 50 de ani înainte, să vadă
 țara de dezvoltare și de înflorire, în care ne
 aflăm astăzi. Pentru noi, cari am asistat și lucrat
 împreună la desăvârșirea acestui proces, propă-
 rea noastră se prezintă într-o lumină cu atât mai
 strălucitoare, cu cât începuturile ei erau modeste.
 Înunată și rară fericire pe care numai popoa-
 le alese și iubite de Dumnezeu o pot avea! Lip-
 ti de viață politică proprie mai mult de un
 secol, atârând de bunul plac al întâmplărilor în
 ce privește viitorul nostru național, împrăstiați și
 despărțiți cu trupul și cu sufletul, perzând din pri-
 na amestecurilor străine calea unei dezvoltări
 proprii, am fost chemați, grație devotamentului
 omnitorului nostru iubit și a puterii de muncă
 a neamului nostru, la traiul unui popor liber și
 conștient de menirea sa.

„Azi stau deschise înaintea noastră atâtea
 cărări, cari să ne ducă toate la un țel bine deter-
 minat! În toate manifestările vieții sale, statul ro-
 mânesc se prezintă ca un organism viguros, cu
 un element de ordine și cultură.

„Iar instit. ținea noastră, care deschide as-
 tăzi a XXXVIII sesiune generală anuală își
 are și ea o parte însemnată în această lucrare
 națională. Privirile Românilor sunt tot mai mult
 ațintite spre Academia Română, ea este punctul
 luminos în care se îmbină toate scântelele geni-
 ului național, pentru a forma unitatea limbii și a
 culturii neamului românesc.

„Academia, în toată această activitate, a fost
 ajutată în mod statornic și stăruitor de oameni
 devotați progresului patriei și neamului, a căror
 nume este strâns legat de trecutul și existența
 instituțiunii noastre.

„În fruntea lor a stat totdeauna și stă Ma-
 jestatea Sa Regele, protector și președinte de
 onoare al Academiei Române, dimpreună cu Au-
 gusta Sa Familie, care urmărește cu un viu in-
 teres lucrările noastre și tot ce privește mișca-
 rea culturală a neamului românesc“.

Rezumăm acum activitatea Academiei:

Membrii Academiei. — În cursul anului tre-
 cut, Academia a pierdut pe membrii onorari Teo-
 dor Mommsen și Lordul Henry Stanley de Arder-
 ley, precum și pe membrii corespondenți români:
 Alfons Saligny, Apostol Mărgărit, Zaharia Boiu și
 Angel Demetrescu, și pe membrul corespondent
 străin Emil Legrand.

Mommsen era membru onorar dela 3 Iulie
 1879. Lordul Stanley, un vechiu amic al țării noastre
 din timpurile când foastele principate române tre-

ceau prin luptele hotăritoare spre a eși la viață
 nouă, era unul dintre cei mai vechi membrii ono-
 rari, ales la 7 Septembrie 1871.

Ședințele de peste an. — Academia a ținut
 în cursul anului 38 ședințe, dintre cari 6 au fost
 publice. În aceste ședințe, pe lângă lucrările pri-
 vitoare la mersul instituțiunii, s'au discutat mai
 multe chestiuni științifice și s'au făcut comunicări
 din cari cele mai importante sunt următoarele!

Dl. prof. Dr. V. Bebeș, despre: Microbii su-
 periori și însemnătatea lor; Microbul turbării;
 Predispozițiuni congenitale și Originea și comba-
 terea tuberculozei.

Dl. prof. Dr. I. Felix, Igiena laptelui.

Dl. I. Bianu despre Răspunsul Mitropolitu-
 lui Moldovei Varlaam tipărit la 1654 în potrivea
 Catechismului calvinesc.

În ziua de 10 Octombrie, dl. Bianu a atras
 atențiunea Academiei asupra unui exlibris, tipărit
 grecește și românește, cu data 1692 Iulie 12, la
 Snagov — o raritate bibliografică, ce se află pe
 un volum manuscris grec fragmentar adus dela
 Muzeul de anticități.

Dl. I. Bogdan despre un Chrisov dela Mircea
 Vodă, cu data 10 Iunie 1415. Sp. Haret a citit o
 Notă asupra populațiunii României, iar dl. D. A.
 Studza ziua de 19 Maiu a făcut o expunere des-
 pre cuvintele și faptele cari arată îngrijirea M.
 S. Regelui pentru dezvoltarea instrucțiunii publice
 în România.

(Va urma).

Lase chestia macedoneană în grija fraților nostri din regat, mai competenți și totodată mai mult în stare de cât noi de a se interesa de soarta Românilor din Macedonia și de a le fi întru ajutor.

Nu se ocupe »Unirea« cu darea de peșcheș oriental Sfintului scaun din Roma, atunci când România de decenii luptă, muncește și ajută prin școala și în toate chipurile pe frații nostri dela Pind, pentru a-i emancipa.

Nu se frământă »Unirea« cu soluții, noul, când calea mântuirii a fost aleasă de înțeleptul rege al României moderne și de sfetnicii săi.

Grație luminatului monarch Carol I, relațiunile mândrului regat dela Dunărea de jos sunt astăzi cele mai bune cu Rusia și cu Grecia, ceea-ce este un interes vital al României și românismului — și e imprudent ca un ziar românesc, fie cât dela periferie, în ce privește hotarele românismului, să-și arunce otrava idololatrii astăzi, asupra celor ce pricinuit-au în trecut neamului românesc durere.

Să lăsăm celor înțelepți conducerea și celor suspuși politica mare! Ear noi să ne preocupăm de micile noastre necazuri, cari mari nevoi cuprind și în primejdie ne pun poporul.

Ce vor mai fi făcând isolații nostri frați uniți din Sălagiu și Marmatia?

Cu tremur în suflet își aduce aminte scriitorul acestor rinduri, că într-o zi de Paști intrând în biserica românească din Săltmar, a auzit predică ungurească.

Hic Rhodos!...

Un mare rău.

Oprindu-ne asupra scenei istorice (pentru Unguri!) când în Dieta ungară bătrânul rákoczian și kossuthist Thaly a oferit pace contelui Tisza, spuneam că îndeosebi noi Românii ar trebui să învățăm dela Unguri cum să ne călcăm pe inimă și lăsând d'oparte invidie și ură, cel puțin în momentele grele ale vieții noastre naționale să ne dăm

mâna, ca astfel să purtăm lupta în deplină solidaritate.

Revenim azi asupra acestei chestii nu numai pentru a combate un rău vechi ce dăinuiește între Români, ci mai ales pentru-că pe vremea când Ungurii din Dieta ofereau o pildă de naționale virtuți, în sinul Românilor se petreceau lucruri regretabile.

Cititorii nostri își aduc aminte, că tocmai pe când amicii nostri oboseau la Nădlac în interesul unei candidaturi naționale, gazeta brașoveană publica dela un »Măcăuan« știrea că deputatul Dr. Vlad, precum și redactorii nostri, »corteseșc« pela Nădlac pentru candidatul kossuthist... Va să zică o insinuare dintre cele mai perfide. Să presupunem însă că toată sfada amintitului ziar o făcea diu cauză că cine-va l'a informat — rău!

S'a început însă campania electorală. Aderenții partidului național au ținut în Nădlac prima adunare de popor în care s'a vorbit de partid și idei naționale. Ei au cutreerat și celelalte sate românești, constituind pretutindeni partid național și trezind în popor un entusiasm cum nu s'a mai pomenit prin acele părți. Înșiși Ungurii au rămas ulmiți... Organul brașovean n'a aflat însă că trebuie să ia știre despre toate acestea, ei tocmai la sfârșit a iubilat, zicând că totuși: pasivitatea susținută de dinsul a triumfat, deoarece-ce alegătorii dela Nădlac s'au declarat și ei, vezi Doamne, pasivi în ziua alegerii... Și noroc că Dr. Vlad și redactorul nostru n'au fost în Nădlac când s'a petrecut incidentul cu întârzierea listei, altfel nici Sân Petru nu-l scăpa de acuzarea că e — tradare la mijloc, tradare, se înțelege, comisă de *dinșii*, te miri în interesul cărui candidat...

De altminteri într'un articol gazeta brașoveană aruncă odiul întârzierii cu lista asupra tuturor frunțașilor.

Dar să mergem mai departe. Cetim adică în »Libertatea« următoarele:

„Gaz. Trans.“ a primit despre ședința de instalare a fișpanului dela Deva un raport destul de fidel. În însuși raportul său din Nr. 40 să spunea, că vorbirea lui Dr. Munteanu n'a întâmpinat *nică un curent de aprobare* din partea

membrilor români, ba pe fețele lor se vădită intipărită desiluzionarea și deprimarea și teacă!

„Acesta e adevărul. Ear noi în »Libertatea« i-am dat imediat expresie și mai viu mulțumiri.

„Ca mâne (Nr. 41) »Gazeta« revine constată și aceea, că în conferința după instalare, cei-ce au incredințat pe Dr. Munteanu să vorbească, s'au plâns și i-au făcut reproș că n'a vorbit așa cum ar fi așteptat ei!

„Cu toate astea »Gazeta« în același număr afirmă, că o parte a membrilor congregați (înțelege: tot afurisiții ăștia din »curentul nou R. »L.«) sunt pe panta de a se guvernamental sau »patriotica« cu totul?!

„E aceeași »Gazeta«, care scria că Vlad la Nădlac umbia ca să facă pe Roșu să țină cu kossuthistul, și care nu vede nici bun în ce s'a făcut pe acolo.

„Zi-i perfidie și răutate, și treci înaintea!

Lăsăm să judece cititorii ce fel de timi micșorează sufletul unor astfel de »anteluptători« cum se pretind imaculi brașoveni.

Dar cel puțin cei dela gazeta din Șov au tristul curaj al afirmărilor și telor lor.

Sunt însă în toate părțile tipuri sub cuvânt că apără cinstea națională »promisă« la Nădlac, țin adevărate filii în contra frunțașilor cari au condus... se înțelege, vorbesc în cafenele, birouri în culoarele judecătoriilor și ale tribunalelor, pe unde acești imaculați dreg soartea nației... Au auzit ei că are să se întâmple vre-o blăstămăție cu candidarea națională... Și-s cu adevărat »desolați« cele ce s'au petrecut... Ba câte Hány János amenință că »asta nu poate mâne așa« și se arată foarte dispus a-l un tribunal — statarial, deși el a stat mod acasă ori la »bere proaspătă« pe cei-ce au condus lupta dela Nădlac, pe vremea de iarnă, au cutreerat satele și în interior și în sute de case țărănești au preat steagul național...

Ce să-i faci însă. De când e lume cât va mai dura, au fost micimi cari căutau să parvină micșorind pe alții... Să e unul între noi care să nu cunoască

Știință, scandal și ovrei.

Aceste trei noțiuni nu prea formează o treime potrivită în țările, unde știința se face de dragul adevărului, din iubirea luminei răspândite prin știință însăși, unde națiunea are oamenii demni și harnici pentru știință, unde n'a perit rîvna și capacitatea filor națiunii pentru știință.

La noi, fiind-că toate sunt cu puțință, s'a putut întâmpla și minunea aceasta. Națiunea se laudă lumii întregi că este per eminentiam națiune de drept, unde în înțelesul liberalismului să pot face toate. Știință ad libitum, câștig prin știință din istețime, ear scandal cu știința fără un pic de genă în cercuri de jos și de sus în măsura cea mai mare. Succesul e sigur, numai bani, afacere și ovrei să ai. Binecuvântata academie maghiară are din aceste toate trei în belșug.

Și s'a gândit adică înțelepții dela academia maghiară, că sosind timpul ar fi datorința ei să scoată un dicționar istoric al limbii maghiare.

Idea era frumoasă, banii mulți, numai oamenii trebuia la planul mare.

Cu lampa lui Diogen în mână aflatu-s'a din marea îndurare a Domnului doi bărbați fercheși și buni de muncă, Szarvas Gábor și Steiner Zsigmond, sau după adoptare în casta dreptilor Simonyi Zsigmond, ovreul din Nădaș.

După o muncă neobosită de aproape 30 de ani risipitu-s'a multă, foarte multă hârtie,

versatu-s'a din vistierul Academiei maghiare sute de mii de coroane, și văzutu-a lumina o carte »monumentală« din trei tomuri, tezaurul limbii maghiare până la sfârșitul veacului XVIII.

Conștiința, cunoștința și știința minunii a produs în acest cap-d'operă maghiară. Și nu e mirare în decursul acestor 30 de ani abia a fost un ovreiaș pela universitate, care să nu fi colaborat la crearea lui prin adunarea datelor cu o cunoștință rară de cauză. Garanția era mai ales Szarvas Gábor, care pe cât era de orb fizicește, pe atâta era de clar sufletește.

Când s'a încheiat munca mare, toate foile cântau osana autorilor. Academia mândră de rezultat a legat doar și în aur primul exemplar. O nedumerie un lucru numai, că lipsia recunoștința oamenilor de știință. S'a liniștit însă, căci ațase, că pentru aceea a lipsit recunoștința, apăsarea acestora pentru-că *nu sunt*, dar dacă ar fi, aceștia ar lăuda isprava mare.

A sosit timpul însă, când i-s'a împlinit și acest dor. Profesorul Ballagi Aladár vine și arată cu dovezi neresturnabile, că domnii Szarvas și Simonyi Lében n'au fost atâta de conștiințioși, încât din tezaurul limbii maghiare publicat în cele trei volume abia lipsesc de tot mai mult de *unsprezece mii* de cuvinte, cunoștința izvoarelor reese atât de clar din dicționar, încât o sumedenie de autori sunt rău citați cărora li-se mai atribue cărți și atâtea tomuri, de cari și câte au scris de când e lumea, că primele izvoare au rămas, ca foarte vechi, dar de laici nepricepuți binecunoscuți, neconsultați. Aceste toate sunt însă o nimică mare pe lângă ce s'a mai dovedit despre genialitatea lui Si-

monyi mai ales. Acest măiestru mare a născut cu ajutorul semiologiei să străbată până la răunchii spiritului limbii maghiare scotându-ni la iveală. A dovedit adecă odată lui Ișig, că în limba maghiară birka este (oale-taur), că strămoșii Ungurilor purtau când pantalonii în grumazi (pantallér) dinșiși pantăló »pantani« și zic apoi mai explicând exemplul citat »melyet a nyak viseltek« cari îi purtau în grumazi). Că Simonyi are drept, să vede clar din explicația lui Ballagi, care dovedește, că pantallér înseamnă o jucărie care într'adevăr se purta în grumaz. Astfel pantallér fiind după Simonyi în pantalon e clar dară că pantalonii îi purtau Ungurii grumazi.

În cartea sa de 480 pagini Ballagi adăugă multe de exemple de aceste amuzante și pare rău că spațiul nu ne permite să mai blicăm, căci mai ales pentru filologi sunt tot instructive.

Acum publicul mare maghiar, ungur și ovrei de o potrivă nu mai știu ce să facă bucurie, văzând rezultatele științei temerare maghiare, și și dela Carpați până la Adriatică sună de un rîset homeric, văzând totodată om plin de spirit și haz este savantul Simonyi din nobilia rassă a lui Israel. Academia maghiară și ea de membrii săi ovrei distingiți o operă atât de neperitoare, stă nedumerită oare, arzând opera, lui Satana sau cui s'o ca jertfă națională pentru grația proved manifestată prin trimiterea acestor bărbați Omnes obstupefacti! — Cu un singur lucru în clar numai: Că pentru eternizarea mu-

britățile cari nu pot straluci decât în mediul unde ura și calomniile sunt armele de luptă.

Luptătorii vrednici însă, Românii cu dragoste pentru neamul lor, nu-și vor norma activitatea ținând cont de bârfeli ori de insuficiența politică a nulițărilor cari au ajuns, ca spuma pe valuri, la suprafața în sormană noastră viață publică. Nu, ei vor folosi toate prilejurile de a se duce în mijlocul poporului, pătura sănătoasă a neamului și inspirator cald a tot ce este bun, frumos și înălțător.

Alegerea dela Nădlac.

Din motive lesne de înțeles, kossuthiștii scosese Duminecă vestea că Hász Antal se retrage și astfel Dr. Nagy va fi proclamat ales fără să se mai facă o a doua alegere.

Hász desminte însă în chipul cel mai hotărât acest svon neintemeiat ear după știrile ce am primit, alegerea dela 23 c. va fi nu se poate mai înversunată. Lupta nici nu se mai dă pe platformă de partid, ci o colosală agitație confesională s'a pornit. S'a pus adică întrebarea: creștinii din cerc să tolereze ori nu alegerea unui ovreu? Și agitația asta s'a pornit îndeosebi în satele catolice cari au votat cu Szűcs, așa că o învâlmășeală mare s'a produs chiar între kossuthiști, în urma căreia aderenții lui Hász speră să și învingă.

Cât despre Români, avem știrile cele mai bune. Dl Dr Ioan Suciu a fost Duminecă la Nădlac, unde l'au primit cu însuflețire și într-o adunare a explicat mai pe larg sensul scrisorii deschise ce a adresat alegătorilor celor trei naționalități. Câștigul cel mare este îndeosebi faptul că frații noștri cari erau împărțiți în două tabere, s'au împăcat: și s'au făcut promisiuni solemne și publice că în viitor una vor fi în lupta națională.

Ne facem o plăcută datorie a aminti îndeosebi străduințele veneratului părinte V. Marcovici precum și a mai tinerului preot

N. Chicin cari au făcut cu puțință să se împacă spiritele în așa timp scurt.

Așa le șade bine Românilor: să trăiască în frație!

Dl Dr. Suciu a făcut vizită mai multor fruntași atât români, cât și sârbi și slovaci. Pretutindeni a propagat frăția și solidaritatea. Cât ne privește, exprimăm și noi dorința ca pace și înțelegere să fie!

Ear față de svonurile ce fuseseră înregistrate în presa maghiară vroid să-l prezinte pe veneratul preot V. Marcovici în lumină sombră, dăm desmintirea cea mai categorică. Dela început și până la sfârșit, dl Marcovici s'a purtat în luptă așa că are drept la stima și considerația tuturor Românilor. Casa lui a fost cartierul celor cari conduceau lupta. Peste tot, atât dl Marcovici, cât și fruntașul Uroș Morariu și învățătorii S. Lușojan și G. Petrovici au fost d'o caldă ospitalitate și au obosit pentru cauză în chip ce ne îndeamnă să le trimitem și cu acest prilej frățeștiile noastre salutări.

„Márczius idusán“... *

— Sau: frăție și libertate. —

Aseară concetățenii nostri maghiari au sârbat ajunul proclamării (la 1848) libertății. Regretăm însă că avem de înregistrat același stil de serbare: gălăgios și împreunat cu spargere de ferestre.

S'au spart adică toate ferestrele dela școală de fete română, din strada Deák Ferencz, pe unde a trecut convoiul, precum și s'a făcut aceeași onoare și dlui secretar consistorial V. Goldis, care stând pe stada Capelei, earăși le-a fost în cale iubivilor.

Inregistrăm însă și trecem nainte, dorind concetățenilor nostri ca în viitor să se pătrundă de ideile dela 48 cel puțin într'atât, în cât să înțeleagă că frăție nu se face cu sila și nici nu se numește libertate orgia de a sparge casele altora.

In jurul unei alegeri.

Pe Duminecă era ficsată alegerea de preot în frunțașă comună Curtici. S'au întâmplat însă cu acest prilej în biserică lucruri pentru cari — în interesul vașei instituțiuni noastre — d. comisar consistorial R. R. Ciorogariu s'a simțit dator să suspende actul electoral.

Că de ce a făcut astfel, va fi raportat forului competent: Episcopului său și veneratului consistor, și singur acesta are dreptul să judece dacă a fost bine ori nu că a procedat astfel.

D'aceia noi nici nu ne am amestecat în afacere.

Vine însă „Arad és Videke“ de azi și acuza pe dl Ciorogariu.

De acușele lui Schröder dl Ciorogariu n'are nevoie să fie apărat. Protestăm însă, noi, cu toată tăria, că „Arad és Videke“ ear se amestecă în afacerile noastre bisericesti, și încă așa, că nu se mărginește să înregistreze simplu cele petrecute (cum face în cazul prezent „Aradi Közlöny“), ci vrea să indice autorităților noastre bisericesti pe cine să sprijinească. În cazul prezent pe bine cunoscutul David Voniga, care și de astă-dată a făcut jocul francmasonului Sever Bocșan...

Schröder „ur“ să-și vadă de treabă! E păcat că nici până azi n'a înțeles — după atâtea pătâni — cât strică șefului său Vászrhelyi László când se amestecă în afacerile noastre bisericesti și pune ziarul său până și la dispoziția lui Sever Bocșan, osândit nu de mult pentru calomnie.

Cât despre uneltirile francmasonului Sever Bocșan, care nainte de alegere și în ziua alegerii a agitat în sat pe socialiști contra așezămintelor noastre bisericesti, vom găsi noi ac de jocul lui, că nu de aceea îl plătește comitatul să se amestece în alegeri bisericesti... Ear de David care s'a pus sub epitropie francmasonică, vor avea grijă — alegătorii, de cumva se va mai prezenta la viitoarea alegere.

Din Dietă.

— 13 Martie n.

După-ce Joul obstrucțiunea a încetat ca prin minune, relăpătând astfel parlamentul pacea și liniștea mult dorită de întreaga țară. Vineri s'a putut face fără nici o dificultate la desbatere serioasă și calmă asupra proiectului de recruți pe anul 1903. Nu știu, dacă se poate numi desbatere moduli cum a fost înregistrat proiectul, căci Vineri s'a discutat asupra lui atât în general, cât și în special, ear Sâmbătă nainte de ședință a fost votat, și azi, Luni a și ajuns, care d'asemeni l'a admiri, năntea Casei magnatilor. O rapiditate asta, de care se pomenește prin o mie și una de nopți.

În ședința de Sâmbătă după-ce s'a votat proiectul recruților, s'a început desbaterea asupra proiectului de indemnizare pe anul 1904.

După-ce proiectul a fost prezentat Camerei și motivat de raportorul comisiunii financiare Neményi Ambrus, a luat cuvântul kossuthistul Baria Odón, criticând politica guvernului. Senzație adevărată a produs vorbirea lui Apponyi, care a fost ascultat cu mare și viu interes de întreaga Dietă. După-ce critică de asemenea atitudinea politică a guvernelor, face declarațiunea, că părăsește împreună cu tovarășii săi de principii partidul liberal, organizându-se earăși în partid separat cu fostul program național-maghiar.

În urmă Tisza răspunsul lui Barta și Apponyi. Cu interpelațiunea lui Holló s'a încheiat ședința.

O datorință.

Cercul electoral al Timișorii și primul cerc din Brașov au devenit vacante, întâiul prin abdicarea ministrului a latere Hedervary, făcută în urma denumirii sale de nou de ministru, al II-lea prin abdicarea deputatului Korodi.

Fiind în amândouă cercurile alegători români în număr însemnat, ar fi bine dacă inteligența română din aceste frunțase orașe, care de altfel în parte covârșitoare e activistă, ar face pașii de lipsă pentru a convoca alegătorii la o consfătuire, și ar decide punerea unei candidaturi naționale!

Știm cu toții, că în amândouă cercurile reușita candidatului naționalist, răzîmând-o numai pe Români, este imposibilă, dară cu toate acestea ar fi consult, să se întreprindă acest lucru, pentru de-a organiza astfel cluburile naționaliste și pentru a grupa alegătorii români.

Este us la toate partidele din străinătate, că și în cercuri unde nu dispun de majoritate, își pun candidați (Zhalcandidaten, candidați pentru constatarea numărului partizanilor!) pentru a da deoparte prilej aderenților ca să-și manifeste alipirea lor către partid, ear de altă parte pentru a-și cunoaște pe deplin forțele, de cari dispun.

Dar abstrăgînd dela aceste consideranțe, soții nostri de principii din numitele cercuri ar face un bun serviciu pentru propagarea ideii de activitate punîndu-o în praxă, căci toate mișcările politice numai prin acțiuni pot ajunge la desvoltare!

În sfârșit să ținem samă și de aceea, ca voturile ce se vor da candidaților naționaliști, înseamnă totodată cea mai aspră vestejire a politicii de naționalități, observate de partidele maghiare!

De aceea ar fi necesară punerea pe lucru și în cercurile de care vorbim!

(„Libertatea“)

Telegrame.

Răsboiul ruso-japonez.

Tokio, 15 Martie. Dintr'un raport al admiralului Togo reiese că Joul Japonezii au bombardat nu numai Port-Arthurul, unde au pricinuit mari pierderi Rușilor, dar ei au bombardat și Lasetiosang și Sanhantaul, cauzând Rușilor pierderi mari.

ovreului Simonyi și a soților săi trebuie, să se scoată un alt dicționar istoric al limbei maghiare.

Oh tu beata possidens Academie maghiară!

Voi popoare mărunte, barbare ale orientului „versate diu versate noctuque“ falnicul dicționar istoric al limbei maghiare și provăzându-vă cât de curînd cu ovrei de știință cât de mulți: învățați dela națiunile mari.

Idomeneus.

HAZ.

Cassarul: Scrie-ți aci numele pe cuitanță!

Muncitorul: Mă rog nu știu serie.

Cassarul: Atunci scrie-mi alfabet?

*

Un autor dramatic termină de citit ultimul său act în fața directorului nepăsător.

Autorul, citind: — „Copilul meu!... Dați-mi copilul!... Cortina cade“.

Directorul. — Și piesa!...

*

— I-ascultă, Ghiță, crezi tu că Gogu e un om în care să poți să te 'ncrezi?

— Să te 'ncrezi?... De sigur, că i-ași încrede chiar viața mea!

— Nu, eu vreau să zic ceva mai de valoare.

Preot maghiar gr.-cat. din Careii-Marî.

Cetim în „*Tisăntul*“ dela 4 Martie: „Gr.-catolicii maghiari din Careii-Marî ear s'au pus în mişcare cu scopul, că dacă nu li se permite folosirea limbii maghiare ca limbă liturgică, cel puțin să li se dea preot maghiar, pentru a putea asculta predici în limba maternă. Drept aceea au fost trimisi o deputațiune la episcopul gr.-cat. din Oradea-Mare Dr. Dem. Radu. Episcopul li-a explicat că împlinirea rugărei lor în timpină dificultăți principiale, de oare-ce pe de o parte limba liturgică este cea română, pe de altă nu poate face distincțiune între preot român și maghiar, știind că toți preoții din diecesa sa sunt buni patrioți. *Ină dacă credincioșii din Careii-Marî doresc să aibă predică maghiară, să se adreseze cu rugarea lor prin mediațiunea ministrului de culte către Majestatea Sa, de oare-ce numai domnitorul poate scoate comuna Careii-lor-Marî de sub jurisdicțiunea dieceșei Orăzii-Marî și acorda dreptul cu consensul papei de a să predica ungurește. Astfel gr.-catolicii din Careii-Marî vor cere acum prin ministrul de culte dela Majestatea Sa preot maghiar.*

În ziua următoare tot „*Tisăntul*“ aduce următoarea rectificare din loc competent:

„*Rugarea gr.-cat. din Careii-Maghiari. Referitor la această știre primim din loc competent următoarea informațiune: Maghiarii gr.-cat. din Careii-Marî propriu zis nici nu cer dela autoritățile diecesane preot, care să le predice în limba maghiară. În privința asta n'ar fi nici o greutate, căci predica se poate ungurește independent de faptul, că limba liturgică este cea română. Așa de pildă și în biserica ruteană din Oradea-Mare de când știm tot ungurește se predica. Ear cu privire la preot autoritățile diecesane au declarat repetit, că sunt gata a satisface și celor mai delicate pretensiuni prin trimiterea unui preot maghiar în parohie. Dar gr.-cat. din Careii-Marî acum nu asta voesc, ci vor a să rupe de cătră diecesa lor spre a intra sub jurisdicțiunea dieceșei de Muncaci. Cu privire la dorința aceasta a lor au fost instruiți din partea episcopului lor, că și asta își are calea și modalitatea sa, dar până ce să află sub diecesa actuală, datoresc cu supunere și obediență. Ear asta este lucru natural. În modul acesta s'a făcut lumină pe deplin la chestia în toată privința.*

„*Tisăntul*“ este organul cercurilor catolice din Oradea-Mare.

Cum e mai bine? Cei din Careii-Marî să se adreseze cu rugarea lor pe calea ministrului de culte către Majestatea Sa, dacă voesc predică ungurească în biserică, ori-că în privința predicării în limba maghiară nu e nici o pedecă, pentru-că limba predicii e independentă de cea liturgică?

În ambele cazuri s'a renunțat la limba liturgică, care știm, în biserica gr.-cat. românească, este limba română.

DIN ROMÂNIA.

M. S. Regina și Novelli. După-cum știm marele artist Novelli pe când juca la Florența Shylock, de Shakespeare a căzut din balcon în actul I. fracturându-și o coastă. Starea sănătății sale era, și după telegramele primite, este încă îngrijitoare.

În urma acestui grav accident Ermeté Novelli a plecat la Veneția. Profesorul Stori, unul din medicii cei mai eminenți al Italiei, i-a recomandat odihna, având nevoie de o cură.

Ilustrul artist a amănat reprezentațiile ce trebuia să dea la Milan și plecarea sa spre America.

Cu această ocazie M. S. Regina a trimis o telegramă marelui artist, cerându-i știri despre sănătatea sa.

Majestatea Sa își încheie depeșa, cerând să i-se comunice telegrafic știri despre ilustrul artist.

ACADEMIA ROMÂNĂ.

De trei-zece și opt de ani de când ființează Academia noastră, în toată activitatea ei atât de rodnică a fost ajutată în mod statornic și stăruitor de oameni devotați progresul patriei și neamului.

În fruntea lor a stat tot-deauna și stă Majestatea Sa Regele, Protector și Președinte de onoare al Academiei Române. dimpreună cu Augusta Sa Familie, care urmărește, cu un viu interes lucrările noastre și tot ce privește mișcarea culturală a neamului românesc.

Sedintele de peste an.

În cursul anului trecut Academia a ținut 38 de sedințe, dintre cari 6 au fost publice. În aceste redințe pe lângă lucrările privitoare la mersul acestei Instituțiuni, s'au discutat mai multe chestiuni științifice și s'au făcut comunicări din cari cele mai importante sunt următoarele:

D. dr. I. Felix, despre Igiena laptelui.

D. I. Bianu, despre Răspunsul Mitropolitului Moldovei Varlaam tipărit la 1645 în po-triva Catehismului calvinesc, găsit lângă Beiuș în Ungaria, la un preot românesc, de Vicarul episcopesc Vasile Mangra.

D. Bianu a atras atenția Academiei asupra unui ex-libris tipărit grecește și românește, cu data de 1692.

D. I. Bogdan a vorbit despre un Chrisov de la Mircea-Vodă... cu data 10 Iunie 1415.

D. Sp. Haret a citit o: notă asupra populațiunii României.

Iar d. D. Sturdza, secretarul general al Academiei, în ziua de 16 Maiu, a făcut o expunere despre cuvintele și faptele cari arată îngrijirea M. S. Regelui pentru dezvoltarea instrucțiunii publice în România.

În urma propunerii d-lui I. C. Negruzzi, Academia a decis în sedința dela 19 Aprilie să deschidă subscripțiune, publică pentru ridicarea unui monument poetului V. Alexandri, subscriind din fondurile Academiei 5.000 lei, iar fie-care membru câte o sumă între 20 și 100 lei.

Duminecă, 20 Aprilie, s'a inaugurat monumentul ridicat în onoarea răposatului scriitor și patriot C. A. Rosetti, fost membru și unul din inițiatorii acestei instituțiuni, fiind ministrul instrucțiunii publice când s'au făcut actele de fundare la 1866. Academia a depus o coroană de flori și d. C. Olănescu a ținut o cuvântare în numele ei.

La în 18 Maiu, desvélindu-se monumentul lui Ion Brătianu, pe care Academia îl alesese membru onorar al ei, în semn de recunoștință pentru ajutorul ce marele patriot și bărbat de stat a dat în dezvoltarea acestei instituțiuni, când la 1879 a fost ridicată, prin lege specială în starea de Institut Național, s'a depus o coroană, iar membrii aflători în Capitală au asistat la serbare.

Această instituțiune a fost invitată să participe la mai multe congrese științifice, precum: la I-ul Congres internațional de igienă școlară, care se va ține la Nürnberg între 4—9 Aprilie; la Congresul IX geologic internațional, care s'a ținut la Viena în 27 August — 4 Septembrie 1903 și la care a fost delegat a asista din partea Academiei d. G. Ștefănescu.

Di Dr. C. Istrati, președinte asociațiunii române pentru înaintarea și răspândirea științelor, a invitat Academia să participe la expoziția ce Asociațiunea a deschis în toamna trecută cu ocaziunea ținerii congresului II. Instituțiunea noastră a primit propunerea și a luat parte la expozițiune cu publicațiunile ei, cu portretele membrilor răposați și cu alte câte-va materiale istorice. La această expozițiune Academiei s'a dat una din cele mai însemnate discuțiuni, diploma de onoare.

Răsboiul ruso-japonez.

Ambasadorul Rusiei la Peking amenință pe Chinezii că dacă guvernul nu va pune capăt distrugerilor repetate a căei ferate din Rusia, nu va mai respecta neutralitatea. — În cartierul general rusesc a fost primiți doi ofițeri germani și doi francezi. Angliei și Statelor-Uni e nu li s'a admis să trimită ofițeri. Lui Kuropatkin i s'a trimis 40 de icoane. — Tarul a admis să vie vie voluntari Sârbi și Montenegroni, dar numai o mie, de 43 de ani și foști militari.

Japonezii au început a scoate din mare chiurasatul „Variag“, pe care îl vor repara și întrebuința în război. Marina rusească ia măsură pentru punerea insulelor și coastelor Baltice în stare de apărare, în vederea unui război cu Anglia. — După ce porturile din nordul Coreei au început a fi desghețate, greutatea debarcării e cauzată de gheață. Debarcările la Ienapo, de cari au vorbit unele ziare, n'au putut fi, căci Ienapo e în mâinile Rușilor și fortificat, trebuia citit Dinampo. Colona dela Gansan e menită a apăra coasta dreaptă a armatei de operație în Coreea contra unui atac al Rușilor dinspre Vladivostoc. Bombardarea Vladivostocului a avut de scop recunoașterea pozițiilor, etc. (Die Zeit). Tula-Tin, șeful răsculaților din Mancuria contra Rusiei, a fost numit De-Wett al Chinezilor. Face mari neajunsuri Rușilor încă înainte de războiul cu Japonezii.

— Trei Japonezi, deghizați în călugărițe, au cercat să arunce în aer un pod uriaș al căei ferate peste Volga. Au fost prinși și spânzurați. Minele au fost luate de apă și au explodat mai departe.

— Japonezii au ajuns la Fungwangsang și Cizan (la N-O de Piengiang; deci sunt în spatele avant-gardei rusești. (Depeșa din New-York, oficială primită din Cifu.)

— „Pester Lloyd“ crede că debarcarea Japonezilor la Posiet bai nu e un zvon neîntemeiat și că Japonezii au pătruns de aci în Mancuria și stricat drumul de fier la Ninguta. De aci vor putea răscula ușor pe Mancuri, cari sunt de partea Japonezilor. În această baie e Novgorodul, unde era o garnisoană rusească, dar pare că s'a retras. — Știrea că Rușii erau la Kapsan în N-O Coreei e o greșală; era vorba de Ka-San, lângă Angiu, pe drumul dela Viju spre Piengiang. (N. Red.). „Pester Lloyd“ nu crede că vestea despre ultima bombardare a Port-Arthurului e autentică.

Tactică și vicleșug. Un oficer superior al statului major rus, atrage atențiunea asupra rolului însemnat pe care-l are în războiul actual ruso-japonez vicleșugul, de care armatele și popoarele prea civilizate nu țin adesea în destul seamă.

În războaiele dela 1866 și 1870 n'a fost nici o încercare de a se întrebuința cum-va viclenia de război; în războiul ruso-turc tot asemenea.

Japonezii, pe jumătate civilizați, sunt mai estrii în viclenii pe care le învîrtesc cu multă superioritate. Un avantaj incontestabil rezultă pentru ei din surprinderile pe cari le fac.

Trag cu atâta mai mult folos din vicleșugurile lor cu cât dispun de agenții și de presa englezească pentru a răspândi știri destinate să amăgească și pe care le spriginesc cu operațiuni mai mult sau mai puțin fictive.

Nimic nu probează că încercările repetate contra orașului Port-Arthur n'a avut drept scop real de a întoarce atențiunea din spre Yalu. Tot asemenea debarcarea, a cărei utilitate pare îndoișoasă, dela Possiet Cay, se crede că este destinată pentru a reține la Vladivostok trupele cari ar putea fi trimise la Yalu.

Narațiuni de ale pasagerilor ruși. După spusele călătorilor după vaporul rus Arun, sosiți la Peking viind dela Saseko, se vorbea în acest din urmă oraș, că capturarea marelui vapor Mancuria, care avea pe bord 60 mii lazi cu conserve și munițiuni de război, s'ar fi făcut prin ajutorul unor marinari englezi din echipagiul vaporului, cari ar fi atras atențiunea, prin semnale, a vaselor de război japoneze.

Un notar rău.

Vestit și în comitatul Timișorilor este notarul comunei Șistaroveți Teodor Suricescu, ca și care om mai de zizanie, răutate și perversitate sufletească abea se va fi găsină într'un sat ci într'un întreg comitat. O rușine pentru administrația chiar și a comitatului Timișorilor este omul acesta, care pentru malversații și alte fapte punibile drept pedeapsă a fost silit odată să părăsească comuna aceasta, dar după câțiva ani de zile cu ajutorul stăpânirii comitatului

— în comitatul Timișorilor tot e posibil — ear a ajuns în comună, ca să-și înceapă din nou năsdărăniile din trecut.

La diferitele judecătorii sate întregi n'au poate atâtea procese câte are omul acesta, care a turburat cu desăvîrșire pacea în comuna asta altfel înfloritoare și pacinică.

Dar înzădar s'au făcut plângeri peste plângeri la Măria Sa dl Molnár, fișpanul Timișorilor — Suricescu stă ca zidul, ca s'afirme falnic corupția și fărâdelegea.

Vom construi cât mai curând lista de păcate a dlui notarăș din Șistaroveț, ca să se mândrească și dl Molnár cu ea și ca să știe și dl Tisza că dacă în Șistaroveț lucrurile vor ajunge la isbucnire, să trimeată cât de mulți jandarmi, ca dl Suricescu să se poată resfăța apărât de baionete.

Acum vom produce aci o singură dovadă neînsemnată la aparință, dar care pune în adevărată lumină sufletul negru al acestui om rău.

Este o adevărată luptă de nimicire ce a pornit acest om în contra bietului învățător de acolo. De vre-o trei ani prin volnicie i-a oprit întreg salariul, încât bietul învățător e cu adevărat muritor de foame. Înzădar a făcut rugări peste rugări către comitatul Timișorilor, înzădar a făcut arătare *chiar consistorul arădan* la comitat împotriva notarului — comitatul Timișorilor rămâne consecuent. Și cu adevărat umanitatea vorbește din noi când, văzând că nu este ac de jocul acestui pervers, venim pe calea publicității a pune în evidență faptele.

Avem aci un document dela judecătoria cercuală din Lipova, în care notarul Suricescu a pus la cale pe un țeran d'acolo, care nici scrie nu știe (pe document figurează ca martor Suricescu) să ceară executie în contra învățătorului Barzu pentru suma de 1 coroană 80 fileri adică una coroană optzeci fileri. Și pentru 1 cor. 80 fil. i-a făcut acest cinstit domn învățătorului spese de 21 coroane 22 fileri.

N'avem destule cuvinte ca să înfierăm mișelia asta. După-ce de trei ani de zile îi ține confiscat salariul încât a ajuns bietul învățător să trăiască din mila oamenilor, îi face tot el executie pentru 1 coroană, îi face 20 cor. spese ca să-și vîndă la licitație bagseama hainele copilășilor, căci de plătit n'are de unde. Ne întoarcem cu scârbă dela omul acesta capabil de astfel de lucru, poate îi vom adăuga încă un merit înaintea Măriei Sale a fișpanului Timișorilor.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 14 Martie 1904.

— **Socialiștii contra lui Tisza.** Cu câte-va săptămâni mai înainte „Nepszava“, organul social-democrat din Budapesta a publicat un prim-articol de tot aspru la adresa premierului Tisza, sub titlul: „Minciunile lui Tisza István“. Numeriul cu articolul acesta au fost confiscați la timpul său de către poliție, în două rinduri. Acum articolul a apărut în broșură și s'a trimis tuturor aderenților partidului socialist. În acest articol Tisza este timbrat de *înșălător, hoț, prieten al criminalilor ordinari, individ bun de temniță*. „Nepszava“ cere, ca președintele consiliului să-l intenteze proces de presă, ca să i se dea ocaziune a pași naintea judecătorei cu potopul de argumente ce are la dosar contra lui Tisza.

Ivanka Oszkár și disidenții. În urma atitudinii opoziționale față de lui Apponyi contra guvernului — atitudine mărturisită de acesta în ședința de Sâmbătă a parlamentului pe față, — foștii naționali în frunte cu șeful lor schimbăcios și experimentator de principii politice, au părăsit partidul liberal.

Ivanka Oszkár, care pe timpul venirii lui Tisza la guvern a eșit ostentative din șirul marelucilor, declară acum președintelui clubului disidenților, organizați acum ear în partidul național-maghiar, că, avînd în vedere împregiurarea, că pașul naționaliștilor este acum prematur și prin urmare nu se poate solidariza cu foștii săi tovarăși de principii, insinuă eșirea sa din clubul lor. După părerea sa, datorința apponyiștilor trebuia să fie coaliție cu partidele opoziționale și lupta până la extrem contra actualului guvern. În modl acesta s'ar ajunge a trînti pe Tisza și a pregăti calea unui guvern, care ar fi inaugurat o politică economică rațională, izvorită din adevărate sentimente naționale, și care politică ar fi corăspuns pe deplin intereselor publice.

— **Alegere de deputat în Brașov.** Se știe, că în urma renunțării d-lui Lutz Korodi la mandatul de deputat, se va face nouă alegere în cercul I. Brașov. În vederea noiei alegeri, fixată pe ziua de 22 Martie n., comitetul executiv al Maghiarilor din Brașov a luat decisiunea să nu pună nici un candidat din partea Maghiarilor din motivul, că nu prea au șanse de reușită, ear de altă parte pentru-că și așa anul viitor se vor face alegeri nouă generale. — Alegătorii sași au fost convocați pe Duminecă, la o întrunire electorală.

Ei au și candidat apoi pe Sraugot Copony, care probabil va și fi ales.

— **Care lectură este mai potrivită pentru copii nostri?** Amicul Tinerimei, revistă scrisă anume pentru nobilizarea caracterului tinerilor. Este în anul al doilea al existenței și cuprinde o materie foarte variată, instructivă și de petrecere și costă în abonament pe sfert de an numai 2 lei, anual lei 8. Nr. 1 al anului al II-lea a apărut la 1 Ianuarie 1904. Abonați decî copii d-voastre la Amicul Tinerimei, singura și întâia revistă pentru tinerime, ce apare la Tîrgul-Jiului sub direcțiunea dlui J. Moisil, directorul gimnasiului din T.-Jiu cu concursul mai multor profesori și oameni de litere și știință. Este o chestie foarte importantă lectura, ce trebuie să se dea copiilor. Părinții doresc, ca copiii lor să devină oameni instruiți și cinstiți. Instrucția singură nu e de ajuns pentru copii; trebuie tot odată să li se dea și o educație aleasă. Mulți părinți nu au în tot deauna timpul necesar a se ocupa mai de aproape de copiii lor Din această cauză mulți copii fiind fără supraveghiere apucă adeseori drumuri rele. Dacă însă părinții ar găsi mijloace de a preveni relele, copii nu s'a strica și n'ar aduce adese-ori rușine familiei lor. În toate țările civilizate s'a recunoscut de către toți oamenii ve bine, că lectura bună, aleasă și potrivită cu mintea tinerilor este mijlocul cel mai bun și mai sigur de a îndrepta tinerimea pe drumuri bune, spre ținte nobile. Un mare învățat, Herder, a zis: „Adeseori o carte a format sau au stricat pe un om pentru întreaga lui viață. Este deci datorita părinților, în prima linie, să des-voalte în copii lor încă de timpuriu gustul de citire și a le da în mîni cărți bune. Morala unui popor — a spus un filosof frances — atîrnă de calitatea celor ce citește. O astfel de lectură aleasă se găsește în „Amicul Tinerimei“.

— **O declarare.** În comunicatul nostru de ieri „Procese cu grămada“ se face amintire și despre un al cincilea proces, despre care se zice în acel comunicat, că este „susținut de un client al dlui Dr. St. C. Pop“.

Ni-a venit la cunoștință, că stilizarea aceasta s'a explicat în unele părți așa, ca și când dl avocat Dr. St. C. Pop ni-ar fi făcut ori ar fi intervenit a ni se face acel proces.

Constatăm, că această explicare este forțată de oare-ce dl Dr. St. C. Pop nici-odată nu ni-a făcut proces.

Cuvintele de mai sus din comunicatul nostru n'au alt înțeles, decît acela, că într'un proces, ce ni-s'a intentat și care proces nu este proces politic, dl Dr. St. C. Pop este avocatul partidei contrare.

— **Cel-ce nu voeste să apeleze.** Pentru furt a fost tras la răspundere țeranul Virág András din Dobrițin. A purtat adică dumnealui un suman, care n'a fost a lui.

— **Fost-ai vre-odată pededit?** — Îl întreabă judecătorul.

— Zău n'am fost nici-odată.

— Cum nu: îți spun eu, că de trei-ori.

— Și s'atunci numai din întâmplare.

— Dar acm pentru ce ai fost adus aici?

— Pentru-că's om sărac. Hoții cei mari n'au nici-odată treabă cu legea.

— Numai la aceea răspunde-mi, cum ai furat sumanul?

— Eu? Nici nu l-am văzut.

— Nu l-ai văzut? Doar gendarmii l-au tras jos de pe D-ta.

— Apoi asta aci ar fi *sumanul acela*?

D'apoi c'atunci e bine, că s'a aflat.

Judele enunță sentența.

— Ai dreptul de apelație, îi spune judecătorul.

— Feritu-m'a Dumnezeu. De ce să apelez?

Cine a mai văzut ca *om cinstit și nevinovat să apeleze?*

— **Fumatul este oprit pe tren.** Ministrul de comerț Hieronymi prin o ordinațiune interzice fumatul în salele de așteptare dela gări, în localuri de așteptare închise; mai departe, acolo unde sunt 2 restaurațiuni, una este rezervată pentru nefumători. La asta îi se va atrage atențiunea publicului prin afișe. Trenuri, cari au mai multe vagoane de aceeași clasă, vor avea din fie-care clasă câte un vagon pe seama celor ce nu fumează. În aceste vagoane nu va fi permis fumatul nici pe ambit.

Această ordinațiune are valoare și pentru cazul, când din cauza prea marelui imbulzelii a publicului călător a fost nevoie ca o parte a fumătorilor să fie așezată în vagoane destinate nefumătorilor. Va fi datorința personajului de tren să grijească ca în atari vagoane nici un passenger să nu intre cu cigara ori luleaua aprinsă.

— **Populațiunea Berlinului.** Conform publicațiunii oficiului statistic din Berlin, capitala imperiului german a numărat în luna Ianuarie 1.961.191 locuitori, și anume 932.395 bărbați și 1.028.796 femei. În ultimele luni populațiunea s'a sporit mereu cu câte 6000 suflete la lună, așa că probabil până în August Berlinul va avea 2,000 000 locuitori.

— **Tradare.** Parisul eară este în mare ferebere din cauză, că s'ar fi dat de urma unei nouă tradări. Eri adică a fost deținut un suboficer de marină, cu numele *Matin*, care era în serviciu în ministerul de marină. Causa deținerii este, că ar fi tradat secrete de mare importanță militară atașatului de marină japonez. Principele *Iesio*, atașatul de marină japonez a declarat naintea unui ziarist, că este adevărat, că a primit epistolă dela *Matin*, în care acesta îi oferă un rendez-vous într'o afacere foarte importantă, și că prințul s'a și dus la locul, unde l'a invitat *Matin*, dar acesta n'a venit, deoare-ce atunci a fost deja deținut. Așa s'a întâmplat apoi, că atașatul nici măcar n'a văzut pe *Matin*, ne cum să-l fi cunosut. Figaro afirmă, că *Matin* a avut în posesiunea sa documente de extraordinară importanță, cari ar privi la acțiunea comună a Francei și Rusiei. *Matin* neagă, că a voit să comită tradare. În buzunarul său au aflat lista cu numele tuturor atașatilor. — În privința tradarei de alt-cum decurge încă cercetarea, așa că nu se poate ști ce este adevăr și ce este fictiv.

— **Cea mai scăzută temperatură.** De multă vreme se credea că împrejurimile localității Siberiane Versoiansk, cu o temperatură minimală de aproape 69.8 grade sub zero e cel mai rece Pol nord de pe pămînt. Se anunță acum că piciorul rus Borisoff care a vizitat insula Nevoio-Semlia a aflat că acolo temperatura e și mai scăzută. Cu ocazia unei excursiuni în cele două insule principale a găsit o cutie conținând un termometru maximal și altul minimal. După ele se vede că în acele regiuni cea mai mare căldură e de + 15 grade, iar frigul se scoboară la 70 grade sub zero.

— **Catastrofă pe mare.** Din Brema vine știrea, că vaporul german *Bedke* în urma vîfului pe mare a naufragiat și s'a scufundat împreună cu pasagerii. Detaluri lipsesc, așa că nu putea ști, câte vieți au perit între valuri.

— **Cadavre în pădure.** Din Deva se telegrafează, că în pădurea aproape de oraș a fost aflat cadavrul proprietarului Dan Imre. Lângă el s'a găsit o peatră cruntă, cu care i-s'a fost zdro-

hit capul. Cercetarea pornită a dovedit că nepotul său cu care era certat a comis omorul din răsunare.

— **Cântece de războiu japoneze.** Musica japoneză — cum afirmă călătorii europeni, n'are nici un timbru, lipsindu-i melodia. Așa că urechia noastră de fel nu se simte satisfăcută. Cu toate acestea puține națiuni sunt pe pământ, la cari cântarea să aibă așa mare importanță, ca la Japonezi. Japonezul toate momentele, ce întâmpină în viață, aibă ele însemnătate ori n'aibă, le îmbracă în cântare, așa evenimentele de stradă, doliul, bucuria, în-sufletirea, cu un cuvânt toate câte se întâmplă în jurul său ori merită ori nu merită să fie cântate dar el cântă.

Este deci natural, că acum cu izbucnirea războiului aceste cântece, mai ales cele de caracter războinic s'au sporit ca bureții, cu atât mai virtuos, cu cât guvernul supune toate ziarele unei censure severe, așa că opiniunea publică se manifestă liber singur în aceste cântece.

Mai ales interesante sunt aceste cântece prin melodia lor naivă, aproape simplă primitivă, dar spiritul poetic tradă uneori forță, și se ridică până la culme adevărat poetică.

Un atare vers este următorul:

Omori! Omori! Omori! Omori!
Omori, până ce poți cu sabia mereu.
Omori! Omori! Omori! Omori!
Pân'ce numele tău

Ți-l înscrii printre eroi!

Un alt cântec de război descrie astfel câmpul de luptă:

Pe câmp vestejesc earbă și flori
Totul se nimicește pe câmpul de război;
Dar glorie renume rămân în etern
Și pururi viază măreți sempitern.

Capitulațiune, cerșire de grație, soldatul japonez nu cunoaște, mai bine moare lovit de arma dușmanului. Aceste motive de asemenea sunt cântate într'un cântec de război, al cărui referenț este următorul:

Mai bine cădere pe câmpul de luptă,
Decât a trăi din grație cerșită.

Și asta nu este o frasă goală, dicție patetică. ci fapt de oare-ce soldatul japonez consideră de cea mai mare rușine dacă în luptă pierd fără armă în mână.

De asemenea formează obiect de însufletire și steagul național cântat și în alte cântece războinice. Despre moarte, conștient învătăturii religioase, cugetă de tot nepăsător. Și această gândire încă are expresiune în poezii și cântece diverse.

Nu-ți pese: viață ori moarte
În numele împăratului nainte!
Ori unde omoară arma, dacă lovește,
Ea pe câmpul de luptă, ah frumoasă
este moartea.

În numele împăratului nainte!

Acum din incidentul conflictului cu Rusia, și contra acesteia s'au ivit cântece pline de ură și dispreț:

Tu Rusie războinică!
Mereu conturbi tu pacea Apusului?
În numele cerului și al omeniei, trebuie
Acum să te rupă Japonia!
Tu Rusie lașă!

Tu Rusie lașă!
În numele păcii ai răpit pământul,
Pe care l-am luat noi cu sânge japonez
Asta l-ai furat de la noi
Tu Rusie lașă!

Tu Rusie lăduroasă!
Tu fur al lumii! Te lauzi cu sborul vulturului tău?
Dar dacă va sbura din teacă sabia japoneză
Va tăia aripile aquilei tale!
Tu lăduroasă Rusie!

— **O conferință interesantă.** Principesa turcă Hairie-ben-Aid- a ținut la Viena o conferință asupra Haremului și a vieții sociale a femeii în Turcia. Conferințara a arătat ce fel de viață duce femeia în harem, desbrăcând această viață de nimbul poetic de care e înconjurată, și a insistat că o reformă e necesară.

Conferința a fost însoțită de portretele skiopice, cari au lămurit conferința și au fost studiate cu mare interes.

Moda Nouă ilustrată (București)! Nr. 9 (anul II-lea) a apărut cu o mare bogăție de noul modele de toalete, pentru doamne, domnișoare, toalete de confecționat cu toate variațiile de stofe: postav, muselină, flanelă mătăsoasă, cașmir, jupon elegant, corsej fantezie, manta pentru seara șemizetă-bluză, canotier, broderie rococo, brasieră, foi moderne, coafure elegante pentru dame și domnișoare, etc., etc.

Cronica Modei, Anton Panu în Rusia (de D. Teleor), Flașnetasul (Nuvelă. Sfârșitul), Abis (Otiliei. Impresii de Yvone), Ce n'asî da, Melancolie, Acrostich (poezii), Buduarul femeilor (Contra punctelor negre. După serate). Ancheta „Modei Noi Ilustrate“ (Răspunsurile cititoarelor la chestiunea: „E bine sau rău să existe divorțul?“)

Din largul lumii, Note, Cugetări, Devize, feminine, Sfaturi pentru bucătărie, Poșta medicului, Jocuri recreative.

Tipar gratuit: Guler cochet. Premii de mare valoare acordate abonantelor. *O Pianina* în valoare de 1000 lei, precum și Măștișăroare dela Rădivon, Prețul 20 bani numărul.

— **Sămânțe bune.** Cine își iubeste grădina și vrea să se bucure de cele mai frumoase flori și legume, să-și cumpere semințe de la furnizorul curții regale *Edmund Mauthner* în Budapesta. Str. Rottenbiler Nr. 33, care trimite gratuit la dorința ori-cui catalogul ilustrat pe 226 de pagini, și care indică prețurile. Acesta conține pe lângă semințele cele mai excelente, o mulțime de flori și legume interesante și surprinzătoare, cu stil perfect maghiar și român se primește numai decât în cancelaria avocatului

— **Durere de stomac.** *Sgârșiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de apă, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.*

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. — —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelii, flegmei și iritațiunilor gâtului este de un efect eminent, *pastilele de pept „Senega.“* Prețul 1 cor. Se pot căpăta în farmacia la „*Maria Fecioară*“ a farmacistului *Kossuth Pál*, Arad, piața Boros Béni Nr. 15.

DECLARAȚIUNE.

După-ce m'am convins că dl Ioan Iercoșan preot a fost insultat pe nevinovat și pe temeiul unei informațiuni tendențios rătăcioase în n-rul 215—1901 Noemvrie 17 al „Trib. Poporului“ și după-ce știu și aceea că dl părinte atacat prin articolul vătămător este de un caracter neexceptabil, cele scrise despre dînsul ca absolut lipsite de temelie, le revoc și pentru-că în calitate de preot a fost expus la atâtea neplăceri și prigo-niri prin aceasta îi cer iertare.

Sever Bocu.

Bibliografie.

„Sămănătorul“. Revistă literară săptămânală, apare în București, str. Regală Nr. 6 Anul III Nr. S din 22 Februarie v. 1904 are următorul sumar: N. Iorga: Boerimea franceză din România. — A. O. Iosif: Terține. — Ion Ciocărlan: P. Runcu. — Natalia Negru: Cântăreața (poezie). — H. Chendi: Cronică: Călugărul poet. — F. Frolo: Ispita (poezie). — Dări de seamă: I. Scurtu: Câteva clipe, poezii de Artur Stavri — Ștefan Popescu: Din carnetul unui pictor. — Red.: Răspunsuri.

— **Coruri bărbătești**, cvarteturi de Trifon Lugoianu:

1. *Calea mândrei și Dorul*, 1 — cor.

2. *Învierea* (poezia de Eminescu) — 2 cor.

De vânzare la librăria Petru Simtion în Arad și la autor (profesor seminarial).

A apărut: și se adă de vânzare la librăria Petru Simtion în Arad:

1. *Calea Mândrei*. 2. *Dorul*. Coruri bărbătești pe motive pe porole de Trifon Lugoian, 1 cor. A apărut: „*Învierea*“. Pentru cor bărbătesc de Trifon Lugoian. Prețul . . . cor. 2

Geniu pustiu, roman original inedit de M. Eminescu, *Romanul care a fost descoperit pentru literatura noastră, constituind prin caracterul său pur național una din cele mai bune cărți de educație românești* . . . cor. 2

Aur!... Dramă în patru acte de Constanța Hodos . . . cor. 1.50

Modele românești de Minerva Cosma, caet-ul I. . . fil. 50

Povestiri și schițe. Un dragălaș și frumos volum eșite din penă d-lui S. Secula. Ar fi de dorit ca acest volum să nu lipsească din casa nici unui Român. Prețul . . . cor. 1.

Biblioteca scriitorilor români:

Vasile Alexandri, opere complete:

Proza Prețul . . . cor. 1. 50 fil.

Anton Pan, opere complete vol. I.

Povestea vorbei . . . cor. 1 50 fil.

Stropi de rouă de Elena din Ardeal. Un frumos și elegant volum de poezii. Autoarea acestui volum e d-șoara Elena Simtion profesoară în Blaj cari de ani de zile a publicat scrierile ei în „Familia“ și alte reviste literare din România. Prețul . . . cor. 1.

Cel mai bun premiu pentru școlarii cari sunt diligenți este incontestabil și recomandat cu căldură pentru d-nii învățători:

Școlarul declamator versuri scrise și alese pentru școlari și tineri, cari declamează la examene, zile onomastice, la concerte etc. de Nicu Stejărel prețul. . . fil. 50.

Sămănătorul cea mai bună revistă literară cari apare în București edată de cei mai distinși și erudiți literari și scriitori ai timpului present, cu un cuprins vast și de o mare valoare pentru iubitorii literaturii române. Apare în fiecare săptămână odată; fie care număr conține un vast și bogat cuprins. Prețul unui ex. . . fil. 20.

„**Moda Nouă**“, apare odată în săptămână anul II-lea cuprinzând numeroase gravuri de toalete de oraș, de visite, mantile, corsej, matineuri, costume pentru doamne, d-șoare și copii, cum și un bogat și variat cuprins literar, la fie-care număr 1 ex. tipar gratuit numărul 25 fil.

Excelenta și mai mult apreciată

Biblioteca pentru toți, literă, arte, științe. Au apărut până acum 216 numere de un cuprins foarte interesant și variat. Traduceri din cei mai celebri și renumiți autori moderni români și străini lucrări originale, catalog special se trimite, la cerere, numărul costă . . . fil. 30.

„**Poporul Român**“ ziar săptămânal ce apare în Budapesta. . . fil. 04

„**Luceafărul**“ apare de două-ori pe lună numărul . . . „ 50

INSERTIUNI și RECLAME.

Czettel Fülöp
lemnării pentru edificii, parchet
și
magasinul de fabrică
pentru
recvisite de masar
ARAD, Strada Hunyady Nr. 2.
recomandă materialul în bransa această
calitatea cea mai bună și pe lângă prețur,
de concurență.

Cu distinsă stimă:

Wallisch Károly
cond. firmei Czettel Fülöp.

118 9-15

Cumpăr

pentru prețul cel mai mare posibil
*hatne de iarnă și vară de bărbăți folosite, mobile
pentru dormitoare, refectorii și altfel de mobile.*

La cerere vin și la case.

Menczer Márton,

ARAD, Petöfi-utca Nr. 7.

151 7-10

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Șirlianu.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și înviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulației sângelui, anemie, amuțeli, tinituri de ureche, bătăi de inimă, sgârșiri de inimă, astma, suzul greu, sgârșiri de stomac, lipsa poftelor de mâncare, răceală la mână și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, udului în pat, influența, insomnia, epilepsia, circula-

țianeregulată a sângelui și contra multor altor boale, care la tratare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Însușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărilor, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea se află atestate încurte din toate părțile lumii, cari prețuiesc cu multă încredințare mea și ori-cine poate vedea aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădărnice, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și răspândit.

Chiar și ieftinătatea extraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu încredințare.

824 — 195

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copii și la femei de constituție foarte slabă.

Locul central principal de vânzare și expedare pentru țară și străinătate e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K
colțul str. Kálmán.

Fabrica de motoare în Dresda

(mai înainte Hille) stabilimentul filie și atelier

GELLÉRT IGNÁ CZ și COMP.

Telefon 12—91 BUDAPESTA, VI. Calea Teréz 41. Telefon 12—91

Recomandăm ca recunoscute de cele mai perfecte motoare de Dresda de benzin, locomobile și motoare p. producere de gaz de cărbuni (generator).

Manipularea cea mai simplă
64 distincții.

Cel mai ieftin motor.
8 decorații de stat.

8000 de mașini transportate în chipul cel mai culant.

Pentru mănare de mori, măcinare, camșii de nutrețori în economie de lăptărie de tăiat lemne, ridicat de apă, trăsuri și pentru alte lucrări economice și industriale. Motoarele din Dresda sunt cele mai perfecte, la toate expozițiile din lume, acestea au dobândit cele dintâi premii.

— Condițiuni de plată favorabile. — — — — — Garantare absolută! —

NOU! Atelier principal în Budapesta. NOU!

84 8—10

am arangeat cu specialiști și mașiniști din Dresda

„Nădlăciana“

instituit de credit și economii, societate pe acțiuni în

NADLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăți acțiuni la 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire ipototecară, credite pe obligațiuni cu cavenși și împrumuturi pe amănute și efecte publice.

Primește: depuneri spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear deponenții primesc după banii depuși 5% interese.

Direcțiunea.

Cel mai ieftin izvor de cumpărare în una din cele mai mari prăvălii de

Oroloage și giuvaricale
din Arad.

Pentru prețuri ne mai pomenite se pot căpăta la

Deutsch Izidor,

clăzornicar și juvaergiu

Arad, strada Templom.

(Palatul minorităților).

Oroloage de aur p. bărbați dela 18 fl. în sus

„ „ „ dame „ 12 „ „ „

„ argint „ bărbați „ 5 „ „ „

„ „ „ dame „ 6 „ „ „

„ oțel și nikel „ 2 „ „ „

Wecker „ 150 „ „ „

Oroloage cu pendulă în rate pe lângă

1005 131— aceleași prețuri.

Primește și schimb obiecte de lux, cumpără pe lângă prețul cel mai înalt posibil, aur și argint calcat.

— Telefon n-rul 438. —

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior. 1045 90—

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea mai de lux. — Comandele din loc și provincă se efectuează prompt și punctal. — Lucru bun și solid. Prețuri moderate. Serviciu punctal.

Indată efect surprinzătoru!

Nou! Jahner-Crème fără grăsime. Nou!

Mai nou product igienic pentru înfrumșetarea și nobilitarea pielii.

Efectul îndată fără exemplu consistă prin aceea, cumcă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încredare, consistă asemenea unei neteziuni de marmor alb și finetă, care acū nici prin un alt mijloc de înfrumșetare nu s'a dobândit.

Un mijloc de înfrumșetare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitează în tot locul o senzațiune insufletită. Mai perfect pe terenul pentru ingrijirea înfrumșetării. Nestricăcios! În moment efect.

Pe timpul întrebuințării dispar peste galbene, bube de înferbintări, bubite, sgrăbunțe și altele pentru necurățirea pielii.

Netezește sbărcituri și semn de bubat, acordă însuși la persoane mai bătrâne o culoare de obraz jună proaspătă și grațioasă; obrazul, grumazul, brațele și mâinile conservă o frumșetă frapantă și o culoare dragostoașă.

Jahner-Crème fără grăsime să poată mai virtos ziua cu succes a se întrebuința. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegulă 1 coroană.

Jahner săpun. Acest săpun servește spre conservarea și nobilitarea pielii, este liber de orice aspreală și eserecăt înduina cea mai binefăcătoare asupra pielii. La întrebuințarea Jahner-pomadiei trebuie mai întâiu să spălăm cu acest săpun, prin ce efectul pomadiei se năntăzează foarte esențial. 1 drb. 60 fileri.

Jahner pudră. Jahner-pudră este nedisputaver non plus ultra a tuturor pudrelor. Este un pudră pentru bal, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumșetarea pelei, care are însușirea nu numai de a acoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-pudră este un product perfecționat, care în privința bunății și a fineții și a nepernișosității este asemenea ori-cărui pudră indigen și din țări externe. Pentru blondine să la-rosa s'au alb; pentru brunete (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 sătulă 1 coroană.

Jahner apă de gură. Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apă de gură nu va avea nici-când dinți găuroși și delatură durerea de dinți. Nu se poate destul recomanda la carne burețioasă al dinților. Tocmai așa se potrivește la dinți cu rădăcină clătinate. Un mijloc sigur contra cărnii dinților ușor sângeroase. Contra putrezirii cărnii dinților. La dureri de dinți reumatice. Foarte prețioasă este la înlăturarea respirațiunii rău mirositoare. 1 sticlă 1 coroană 40 fileri.

Jahner pasta de dinți. Liber de săpun. Mai toate persoanele cari întrebuințează pasta cu săpun conținătoare, au la marginea dinților o peatră acră cafeniu deschis; carnea dinților e moale și ușor sângeroasă! Este dară a se recomanda tuturor, cari țin la valoarea dinților sănătoși și frumoși Jahner pastă de dinți fără săpun. 1 dosă 1 cor.

Jahner pomadă pentru creșterea părului. 1 Tegulă 2 coroane.

Jahner esență de păr. Aceasta întărește perii deja clătinați, năntăzează în mare măsură creșterea și contribuie hotărât la deplina înlăturare a mătreței din cap. 1 sticlă 1 coroană 60 fileri.

Jahner vâpseală de păr. Resultat reușit! Nu descolorează! Culoare naturală a părului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebuințare recăstigă culoare naturală a părului încăruntit, alb și roșu, precum părul din barbă și sprâncene, după plac brunetă și neagră sau blondină. Aplicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată fie-cărui etui. O neisbândă a coloritului după precisa instrucțiune de întrebuințare ide sigur nu să întâmplă.

La cumpărare să se spună apriat ce culoare se poștește (negru, brunet sau bă) pentru părul încăruntit. Un carton 4 cor.

Jahner apă blondină. Părul nu prea frumos bă, roșu și brunet să poată în timp foarte scurt bă-auriu colora. Apa blondina este pe deplin nestricăcioasă, fluidul e fără culoare și miros, care nu colorează nici pelea, dar nici pânzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane.

Părul alb nu să poată cu apa blondina colora. Pentru părul alb se convine numai Jahner vâpseală de păr.

MIJLOC DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelei, contra gâdelării în ghit, catarrhului de plămâni, a respirației grele. 1 sătulă 80 fileri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în mușcui, Exudate, Ischias, Serău tirea unor membre, înțepenirea mușcuiilor și coardelor chilaviturilor și durerilor din crucea spatelui 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sânge a lui Dr. James. Pilulele acestora curătesc sângele, lăratează activitatea mațelor și înaintează mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferea stricată și rămășițele rămase din alte beteșuguri. 1 boiță 80 fileri.

Balsam de Dr. James. Balsamul acesta încălzește rânza și sângele îngreolat, depărtează acriciunea, flegma și ferea superfluă și prin aceasta produce o mistuire proaspătă, prin urmare aduce mistuirea rânzei (stomachului) în mișcare nouă și escită pofta la mâncare și beutură. Balsamul acesta depărtează vânturile, sporește activitatea intestinelor, delatură ridicarea din stomach, amărăciunea, greața de cap și amețiala. 1 sticlă 80 fileri.

Unsoare de rie a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la rie ci și la tot felul de excreșcenții a pielii. 1 tegulă 1 coroană.

141 2-16

Comandele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Temesvár-Fabric strada principală Nr. 70.

CORNEL TĂMAȘDAN

neguțator de condimente, delicatose și ape minerale

în ARAD

Calea Archiducelui Iosif Numărul 12.

Recomandă depositul său bogat arangeat, unde se poate oăpăta: marfă colonială, delicatose, cea mai flauă teă din străinătate, rum, procurate din sursele cele mai renumite, tot felul de ape minerale, vinuri din patrie și străinătate, șampanie franceză și ungară, cognacuri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

— Sămănțe de sămănat de ale lui Mauthner. —

Pachetare gratuită. La cumpărare cu bani gata 20% rabat.

N-rul Telefonului 419

158 2-20

ARAD, Tipografia Aurel Popovici-Barcian.

Nou atelier pentru fabricare de roti și trasuri!

Am cnoare a aduce la cunoștință on. public din loc și din provincă, că la

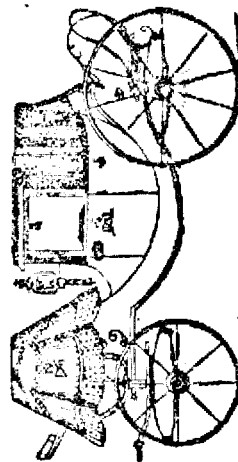
Arad, strada Kossuth n-rul 18

am deschis un

atelier pentru fabricare de roti și trasuri

corespunzătoare necesităților moderne.

Indeclinabil în acest atelier toate lucrările și reparațiile corăbuză. Toare solid și prompt, pe lângă prețuri avantajoase. Provoacă de-mă la faptul că numai la fabrică de mână I. am lucrat, sunt la poziția de a putea satisface pe deplin m. on. public, pentru si căruia sprijin mă rog.

Cu deos. stimă

1068 23-30

Kiss Odön, fabricant de roti și trasuri.

Prăvălie nouă!

ifj. FITUS IOZSEF

prăvălie și magazin de sticlă, porțelan, lampe și rame de tablouri.

ARAD, Strada Forray nr. 4

Pe lângă prețuri moderate se află de vânzare vase de porțelan pentru cafea, ceaiu: vase de lavoar, obiecte de gală din majolika, lampe de masă și pendante, tot felul de obiecte de sticlă, obiecte de cristal, colorate șcl.

173 1-15

„Mureșanul”

instituit de credit și economii, societate pe acți în

MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noemvrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amănute și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

Direcțiunea.